

รายงานการประชุมคณะกรรมการด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากร ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔
วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๑๓.๓๐ -๑๖.๓๐ น.
ณ ห้องประชุมศูนย์อำนวยการพิทักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ชั้น ๘ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หรือ ผ่านระบบ VDO Conference

ผู้มาประชุม

๑. รองศาสตราจารย์ อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุขาย วรชนะนันท์	รองประธานคณะกรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์สุचना ขวณิชย์	คณะกรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธรรม์ อารังนาวาสวัสดิ์	คณะกรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรวัตี จรุงรัตนพงศ์	คณะกรรมการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาสินี วรชนะนันท์	คณะกรรมการ
๗. นางสุรีย์ สดภูมินทร์
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจัดการทรัพยากรทางทะเล	คณะกรรมการ
๘. นายศุภวัตร กาญจน์อติเรกกลาก
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิจัยทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง	คณะกรรมการ
๙. นายทनुวงศ์ แสงเทียน
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจัดการทรัพยากรทางชายฝั่งและป่าชายเลน	คณะกรรมการ
๑๐. นางสาวสุพรรณนิภา ธรรมคล้ายศิริ
นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ
ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	คณะกรรมการ
๑๑. นางสาววันทนา ไสสอาด
เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ
ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	คณะกรรมการ
๑๒. นางนฤมล สีปานมัน
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ	คณะกรรมการ
๑๓. นางสาวตติยา อุตระการ
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	คณะกรรมการ
๑๔. นายนิพนธ์ พงษ์สุวรรณ	คณะกรรมการ
๑๕. นายไพฑูล แพนชัยภูมิ
ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล	คณะกรรมการ
๑๖. นายไตรทิพย์ พรหมทอง
ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลน	คณะกรรมการ

๑๗. นางสาวทิพมาศ อุปน้อย คณะทำงาน
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนกลาง
๑๘. นางสาวสุททัย ไพโรสานท์กุล คณะทำงานและเลขานุการ
ผู้อำนวยการส่วนเลขานุการคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหาร
จัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ
๑๙. นายสุเทพ เจือละออง คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยฝั่งตะวันออก

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ เผด็จศึกดิ์ จารยะพันธุ์ ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพร โพธิ์พัฒนชัย คณะทำงาน
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กัลยาณี พรพิเนตรพงศ์ คณะทำงาน
๔. นายปิ่นสีกก์ สุรัสวดี คณะทำงาน
๕. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ คณะทำงาน
๖. ผู้แทนสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย คณะทำงาน

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวจินตนา นักรธรรม
นักวิทยาศาสตร์ทางทะเล
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
๒. นายอุกฤต สดภูมินทร์
ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
๓. นางสาวอมรารัตน์ วิจิตร
นักวิชาการประมงชำนาญการ
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
๔. นางสาวอังสมาลิน โสภเชือก
นักวิชาการประมงปฏิบัติการ
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่อง ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

รองศาสตราจารย์ อรพรรณ ณ บางช้าง-ศรีเสาวลักษณ์ ประธานกล่าวว่า การประชุมของคณะทำงานด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรเป็นการประชุมครั้งที่ ๑/๖๔ โดยการประชุมครั้งนี้มีการประชุมผ่านระบบ VDO Conference ประธานขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมแนะนำตัว ผ่านระบบ VDO Conference เมื่อครบองค์ประชุมประธานได้ชี้แจงเรื่องที่จะประชุมในวันนี้มี ๒ เรื่อง ดังนี้ ๑. เรื่องการการมอบหมายให้ทช.จัดทำปัญหาเร่งด่วนเพื่อคัดเลือกมาตราการเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ ซึ่งทางกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้

ข้อสรุปแล้วจะขออนุญาตนำเสนอในวาระอื่นๆ ๒. เรื่องการเสนอผลการศึกษาเรื่องการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ประโยชน์จากประมงและจากการท่องเที่ยวและคู่มือการประเมินมูลค่าความเสียหายต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการด้านบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลฯ ที่จะจัดประชุมในวันพรุ่งนี้เพื่อทราบต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากร

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

ประธานขอให้ฝ่ายเลขาฯ นำเรียนที่ประชุม ซึ่งฝ่ายเลขาฯ ได้รายงานต่อที่ประชุมว่า ฝ่ายเลขาฯ ได้มีการจัดทำรายงานการประชุมคณะกรรมการด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากร ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ และแจ้งเวียนให้คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งมีผู้ขอแก้ไขรายงานการประชุมในส่วนของคุณชื่อสกุล และ ชื่อหน่วยงาน รวมทั้งเนื้อหาในหน้าที่ ๑๖ ซึ่งฝ่ายเลขาฯ ได้ดำเนินการแก้ไขรายงานการประชุมแล้ว จึงเรียนที่ประชุมเพื่อพิจารณา

มติที่ประชุม

รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากร ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่อง เพื่อทราบ

โครงการประเมินมูลค่าเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรปะการัง

ประธานได้นำเสนอผลการศึกษาเรื่องการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ประโยชน์จากประมงและจากการท่องเที่ยวเพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการด้านบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลฯ และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งชาติต่อไป โดยประธานได้นำเสนอผลการดำเนินการดังนี้

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ดำเนินการจัดทำ โครงการประเมินมูลค่าเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรปะการัง เนื่องจากที่ผ่านมากรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ยังไม่มีการประเมินมูลค่าเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรแนวปะการังสำหรับเป็นข้อมูลใช้ในการอ้างอิง โดยเฉพาะพื้นที่ที่สามารถนำมาเป็นตัวแทนของการใช้ประโยชน์แนวปะการังในแต่ละด้าน ในขณะที่การใช้ประโยชน์จากแนวปะการังมีความหลากหลายมากขึ้นและการเกิดอุบัติเหตุทางทะเลที่ส่งผลต่อแนวปะการังเสียหายมีเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน จึงมีความจำเป็นในการประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศแนวปะการังในพื้นที่ที่สามารถนำมาเป็นตัวแทนของระบบนิเวศแนวปะการังเพื่อนำเอาข้อมูลมูลค่าที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์มูลค่าของความเสียหายของพื้นที่แนวปะการังที่ได้รับผลกระทบจริงมาวิเคราะห์ร่วมกับต้นทุนการฟื้นฟูปะการังที่ได้รับผลกระทบเพื่อกำหนดมูลค่าความเสียหายรวมสำหรับเรียกร้องค่าชดเชยในคดีแพ่งกับผู้ทำให้เกิดความเสียหาย

เนื่องจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าที่เกิดจากการใช้ด้านการประมงของระบบนิเวศปะการัง จึงเลือกพื้นที่ศึกษาบริเวณเกาะโกลนและเกาะเฮ จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่นำร่องเนื่องจากมีระบบนิเวศปะการังของพื้นที่บริเวณนี้เอื้อประโยชน์ทางการประมงอย่างชัดเจน

โครงการประเมินมูลค่าเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรปะการัง โดยมีวัตถุประสงค์ ๒ ด้านคือ

๑. เพื่อประเมินมูลค่าเศรษฐกิจของทรัพยากรแนวปะการังในพื้นที่ระบบนิเวศปะการังมีประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการทำประมง

๒. เพื่อนำเอาผลที่ประเมินได้มาวิเคราะห์ร่วมกับต้นทุนการฟื้นฟูปะการังที่ได้รับผลกระทบ เพื่อกำหนดมูลค่าความเสียหายรวมที่จะเรียกค่าชดเชยในคดีแพ่งกับผู้ทำให้เกิดความเสียหายในพื้นที่นำร่อง ๑ พื้นที่ คือ เกาะโหลน เกาะเฮ จังหวัดภูเก็ต

ในการศึกษาดังกล่าวได้มีการสัมภาษณ์ชาวประมงพื้นบ้านจำนวน ๑๔๒ ตัวอย่างจากหมู่ที่ สัมภาษณ์ ดังนี้

๑. บ้านเกาะโหลน ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง
๒. บ้านอ่าวมะขาม และบ้านแหลมพันวา ตำบลวิชิต อำเภอเมือง
๓. บ้านแหลมตึกแก (เกาะสีเฮอร์) ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง
๔. บ้านปากบาง ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง
๕. บ้านเกาะมะพร้าว ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง
๖. บ้านบางคณสี (สุขสมบูรณ์) ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง

ผลการศึกษาพบว่าสัตว์น้ำที่จับได้และมีวงจรชีวิตที่เกี่ยวข้องกับแนวปะการังมี ๖๓ ชนิด

และสถานที่จับสัตว์น้ำมี ๔๐ แห่ง ในบริเวณฝั่งตะวันออกตอนใต้ของเกาะภูเก็ต โดยสถานที่ชาวประมงพื้นบ้าน ทุกรายที่สัมภาษณ์ไปจับสัตว์น้ำคือ บริเวณเกาะไม้ท่อน รองลงมาคือเกาะราชาน้อย เกาะราชาใหญ่ และอันดับ ๓ คือเกาะมะพร้าว ต้นทุนการจับสัตว์น้ำเฉลี่ยเท่ากับ ๑๑๗,๖๓๒ ต่อราย/ต่อปี รายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายเท่ากับ ๒๕๒,๐๐๐ บาท ต่อราย/ต่อปี ส่วนรายได้หลังค่าใช้จ่ายเท่ากับ ๑๖๑,๗๕๑ บาท ต่อราย/ต่อปี ถ้านำเอารายได้ มาคูณด้วยจำนวนครีวเรือน ซึ่งผู้นำชุมชนแจ้งว่ามี ๒๔๓ รายจะเป็นรายได้จากการจับสัตว์น้ำในบริเวณแนว ปะการังก่อนและหลังหักค่าใช้จ่ายเท่ากับ ๖๑.๒๓ ล้านบาทต่อปี และ ๓๙.๓ ล้านบาทต่อปีตามลำดับ ถ้านำ รายได้นี้มาหารด้วยพื้นที่ปะการังของบริเวณฝั่งตะวันออกตอนใต้ของเกาะภูเก็ตก็จะได้มูลค่าเศรษฐกิจของ ระบบนิเวศปะการังด้านการประมงก่อนและหลังหักค่าใช้จ่ายเท่ากับ ๗,๑๐๒ บาท และ ๔,๕๕๘ ตามลำดับ

ในการเรียกร้องค่าชดเชย หลักการควรอยู่ที่ว่าจำนวนครีวเรือนประมงพื้นบ้านที่จะนำมา คูณนั้นมีจำนวนเท่าใด และการชดเชยรายได้นั้นในเบื้องต้นเสนอ ว่าควรจะชดเชยประมงพื้นบ้านเป็นระยะเวลา ๑๐ ปี โดยให้ชดเชยเต็มที่เป็นระยะเวลา ๕ ปี และเริ่มปีที่ ๖ เพื่อปะการังจะฟื้นฟูขึ้นมาบ้างแล้ว มูลค่าการ ชดเชยควรจะลดลงเหลือมูลค่าเท่ากับร้อยละ ๘๐ ของรายได้พื้นฐานและค่อย ๆ ลดลงเป็นร้อยละ ๖๐ ร้อยละ ๔๐ ร้อยละ ๒๐ และร้อยละ ๕ ในปีที่ ๗ ปีที่ ๘ ปีที่ ๙ และปีที่ ๑๐ ทั้งนี้ตั้งแต่ปีที่ ๑๑ เป็นต้นไปจะไม่มีการ ชดเชยโดยสมมุติฐานที่ว่าระบบนิเวศปะการังได้มีการฟื้นฟูกลับเข้าสู่สภาพเดิม

สรุป มูลค่าที่เรียกร้องความเสียหายในส่วนของค่าเสียโอกาสของรายได้ด้านการประมงเท่ากับ จะได้ ๒๗๗ ล้านบาท

ในช่วงสุดท้ายของการนำเสนอประธานแจ้งที่ประชุมว่า ประสพการณ์ที่ได้จากการดำเนิน โครงการ มีการทำคู่มือเพื่อใช้ประเมินมูลค่าปะการังเกิดจากการประมง ซึ่งคาดว่าทช จะ สามารถนำไปใช้ ประเมินเองได้

ข้อสังเกตของที่ประชุม

นายอุกฤษฏ์ สดภูมินทร์ ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล มีข้อซักถามต่อที่ประชุมว่าตัวเลขที่ใช้ในการเรียกร้องค่าเสียหายโดยปรกติ จะคิดเป็นหน่วยต่อพื้นที่ ดังนั้นจากการโครงการศึกษาที่ประธานได้นำเสนอมานั้นหากคิดเป็นหน่วยต่อพื้นที่จะมีค่าเสียหายอยู่ที่ประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท ต่อ ไร่ ดังนั้นหากเรานำมูลค่านี้มาใช้ในการเรียกร้องค่าเสียหายได้หรือไม่

ประธาน ชี้แจงว่าไม่ควรนำต่อเลขต่อพื้นที่มาใช้ในกรณีเกิดความเสียหาย ควรนำตัวเลขของรายได้ต่อครัวเรือนต่อปี มาคำนวณ โดยนำรายได้ต่อครัวเรือน มา คูณกับ จำนวนครัวเรือน ซึ่งกรณีที่เกิดความเสียหายกรมทช. ต้องให้ความเห็นต่อศาลว่าชาวประมงได้รับผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ ดังนั้นทำให้ต้องเรียกค่าชดเชยจากการสูญเสียรายได้ของแต่ละครัวเรือนชาวประมง

นายอุกฤษฏ์ สดภูมินทร์ ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล มีข้อสอบถามต่อที่ประชุมว่าดังนั้นหากเกิดกรณีมีการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นในพื้นที่อื่น ก็จะสามารถนำรายได้ที่หามาได้แล้วนำมาคูณกับจำนวนครัวเรือนชาวประมงในพื้นที่อื่นได้หรือไม่

ประธานชี้แจงว่า สามารถนำรายได้มาใช้ได้แต่จำนวนครัวเรือนต้องเปลี่ยนแปลงตามพื้นที่นั้นๆ ซึ่ง ในอนาคตคาดว่า กรมประมงน่าจะมีการรวบรวมสถิติเกี่ยวกับครัวเรือนประมงไว้แล้วดังนั้นควรนำข้อมูลดังกล่าวจากกรมประมงมาใช้ในการคำนวณ และรายได้ที่นำมาใช้คำนวณควรเป็นรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่าย

นายอุกฤษฏ์ สดภูมินทร์ ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล มีข้อเสนอต่อที่ประชุมว่าเมื่อตัวเลขของฝั่งอ่าวไทยก็ไม่สามารถที่จะนำมาใช้ในพื้นที่ฝั่งอันดามันได้ ดังนั้น ถ้าต้องการเตรียมความพร้อมสำหรับข้อมูลควรมีการประเมินมูลค่าให้ครบทุกพื้นที่ที่สามารถจะเป็นตัวแทนของการเรียกร้องในแต่ละพื้นที่ได้ในกรณีที่เกิดความเสียหาย อยากสอบถามว่าประธานมีแนวคิดในการเลือกพื้นที่ตัวแทนอย่างไร

ประธาน ชี้แจงว่า จากการสอบถามข้อมูลจากนายนิพนธ์ เคยได้มีการแบ่งระบบนิเวศเป็น ๗ ระบบของประเทศไทย ซึ่งสามารถนำ ๗ พื้นที่นี้มาเป็นตัวแทนได้ ซึ่งศาลก็จะมีมติเชื่อถือข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ของกรม ทช

นายศุภวัตร กาญจน์อติเรกลาก ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิจัยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง สอบถามประเด็น กรณีเกิดน้ำมันรั่วและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศแนวปะการังในวงกว้างซึ่งคาดว่าน่าจะสามารถใช้วิธีการเรียกร้องค่าเสียหายตามที่ประธานกล่าวได้ แต่ในกรณีที่เรือชนแนวปะการังเป็นพื้นที่ไม่ครอบคลุมทั้งแนวปะการังนั้น เห็นว่าศาลไม่น่าจะยอมให้เรียกร้องครอบคลุมทั้งบริเวณได้

ประธาน ชี้แจงว่า ทางกรมทช. จะต้องเป็นผู้ชี้แจงตามหลักการนิเวศวิทยาว่าหากกรณีเกิดความเสียหายแม้เพียงจุดเดียวก็สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในระบบนิเวศ อาจจะทำให้สัตว์น้ำหายไปจากพื้นที่แม้เพียงเสียหายแค่บางส่วนซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของชาวประมง

นายศุภวัตร กาญจน์อติเรกลาก ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิจัยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง แจ้งที่ประชุมเพิ่มเติมว่าในกรณีเกาะล้านดอกไม้ ทางจำเลยได้มีการโต้แย้งว่าในพื้นที่ที่ได้เสียหายนั้นมีพื้นที่ทรายอยู่ด้วย ดังนั้นพื้นที่ควรน้อยลง แต่ทางกรมทช.ก็สามารถแย้งต่อศาลว่าเนื่องจากเป็นระบบนิเวศจะต้องประกอบด้วยหลายส่วนทั้งปะการังและพื้นที่ทราย

ประธาน นั้นคือเหตุผลที่เราจัดทำเอกสารและเรียกร้องค่าเสียหายในชั้นสูงสุด ก่อน เพราะอย่างไรก็ตามก็จะมีการต่อรองให้ลดค่าชดเชยอยู่แล้ว

นายไพฑูล แพนชัยภูมิ ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล สอบถามที่ประชุมว่าอยากทราบว่ามีมาตรการหรือเครื่องมือในการเรียกร้องค่าเสียหายไหนที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลบ้าง และควรมีเอกสารตีพิมพ์เป็นทางการเพื่อนำไปชี้แจงต่อศาล

ประธาน ชี้แจงว่าเท่าที่ได้ทำการทบทวนกรณีศึกษาต่าง ๆ ทั้งในยุโรปและอเมริกา เครื่องมือ Contingent values Method กรณีเรียกร้อยค่าเสียหายที่ไม่ได้เกิดจากการใช้ ที่ศาล กำหนดว่าสามารถนำมาใช้ได้ได้แต่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่เสนอเพื่อให้ผลของการศึกษาถูกต้องตามหลักวิชาการ และเครื่องมือที่ไม่ควรใช้อย่างยิ่งคือวิธีการ Benefit transfer เนื่องจากต่างสถานที่และระบบนิเวศแตกต่างกันรวมทั้งการใช้ประโยชน์ก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้นหากกรณีเกิดความเสียหายควรมีการประเมินความเสียหายทางเศรษฐกิจใหม่ทุกครั้ง โดยเครื่องมือที่ศาลในระดับนานาชาติยอมรับได้ ได้แก่ การประเมินมูลค่าที่เกิดจากการใช้โดยตรง ในด้านการประมง การท่องเที่ยว และการประเมินทางอ้อม ทั้งนี้เห็นว่าในกรณีของเกาะล้านดอกไม้ศาลของประเทศไทยไม่ได้แย้งในเรื่องของการชดเชยมูลค่าต่าง ๆ แต่ได้แย้งในกรณีที่นำมูลค่าของเกาะอื่นที่มีการใช้ประโยชน์แตกต่างกันมาประเมิน นอกจากนี้ปัจจุบันได้มีการจัดทำคู่มือการประเมินทั้งการประเมินการใช้ประโยชน์จากการประมงและการท่องเที่ยวแล้ว ซึ่งสามารถนำข้อมูลทั้งสองมารวมกันได้เพื่อจัดทำเป็นคู่มือของการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจในการประเมินความเสียหายได้ แต่การนำ เอกสารที่มีอยู่มาแปลงให้เป็นข้อมูลที่ให้เข้าใจง่ายขึ้น และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่ามีเอกสารนี้ที่สามารถนำไปใช้อ้างอิงได้

นายอุกฤษ สตฤมินทร์ ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล สอบถามประเด็นในการเก็บแบบสอบถามจากชาวประมงว่ามีการเก็บข้อมูลละเอียดแค่ไหน

ประธาน ชี้แจงว่ามีการทำแบบสอบถามแบบตัวต่อตัวและสอบถามว่าไปจับปลาบริเวณไหนโดยมีแผนที่ให้ชาวประมงชี้จุดที่จับ รวมทั้งมีการเก็บรายละเอียดของปลาที่จับได้มีกี่ชนิดอะไรบ้างและราคาเท่าไร นอกจากนั้นยังเคยได้ทดสอบให้ชาวประมงกรอกข้อมูลรายวัน ซึ่งชาวประมงก็สามารถกรอกข้อมูลได้อย่างดี

นายอุกฤษ สตฤมินทร์ ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ชี้แจงว่าหากมีการเก็บข้อมูลที่ละเอียดก็จะสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า ปลาแต่ละชนิดที่ชาวประมงจับคือชนิดไหน สามารถดูได้ว่าเป็นปลาที่ต้องพึ่งพิงแนวปะการังหรือไม่ หรือปลาที่จับได้มาจากแนวปะการังเท่านั้น

นายไพฑูล แพนชัยภูมิ ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลสอบถามประธานว่า เราใช้ตัวเลขที่เรียกร้อยค่าเสียหายคิดเป็นพื้นที่ กับการเรียกร้อยค่าเสียหายโดยการชดเชย ต่างกันหรือไม่

ประธานชี้แจงว่า ควรใช้การเรียกร้อยค่าเสียหายจากค่าเสียโอกาสของรายได้จากการประมงที่สูงสูญเสียไปเพราะปะการังได้รับความเสียหายมากกว่า

นายอุกฤษ สตฤมินทร์ ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล กล่าวว่าปัจจุบันการเรียกร้อยค่าเสียหายจะเรียกร้อยเป็นจำนวนพื้นที่ต่อไร่เนื่องจากการฟื้นฟูมีการคำนวณค่าใช้จ่ายเป็นต่อไป ดังนั้นหากเราจะคิดค่าชดเชยที่ชาวประมงได้รับผลกระทบก็จะทำให้คิดยากเพราะไม่ใช่ปะการังทั้งหมดเสียหาย ทำให้ยากต่อการอธิบายต่อศาล

ประธานชี้แจงว่ามูลค่าของความเสียหายด้านการประมง จะมีค่าต่ำเมื่อเทียบกับค่าเสียโอกาสของรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามทุกกรณีต้องมีสมมุติฐานเช่นกรณีเกิดความเสียหายจะส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวมาจำนวนลดลง ก็เปอร์เซ็นต์และนำมาคำนวณคร่าวๆกับรายได้ที่หายไป ในอดีตมีคดีอเมริกัน เทเรเตอร์ที่ไม่มีข้อมูลตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาที่ชายหาด ดังนั้นจึงใช้ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวอีกชายหาดหนึ่งโดยตั้งสมมุติฐานว่ากรณีเกิดเหตุจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวย้ายจากชายหาด A ไป ชายหาด B แทน ดังนั้นทุกกรณีต้องมีการตั้งสมมุติฐานในการคำนวณค่าเสียหาย

สุหทัย ไพโรสานท์กุล เลขานุการ ได้สอบถามที่ประชุมเพิ่มเติมว่า อยากให้มีการเรียกร้อยค่าเสียหาย เหมือนกับการเรียกร้อยค่าเสียหายของป่าชายเลนที่มีการคำนวณเป็นต่อไร่ซึ่งมีมูลค่าประมาณ ๑ แสนบาทได้หรือไม่

นายทรวงศ์ แสงเทียน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจัดการทรัพยากรทางชายฝั่งและป่าชายเลนชี้แจงว่ากรณีของป่าชายเลนมีการเรียกร้องมูลค่าทั้งทางตรงและทางอ้อมแต่ศาลพิจารณาให้แค่มูลค่าทางตรงเท่านั้นโดยคิดค่าฟื้นฟูจาก Unit cost ที่สำนักงบประมาณให้งบประมาณการฟื้นฟูป่าชายเลนมาซึ่งตรง ไร่ละ ๓๐,๐๐๐ บาท ทั้งที่กรมทช. เรียกร้องไป ๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อไร่

นายศุภวัตร กาญจนอติเรกลาภ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิจัยทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง กล่าวว่ากรณีเกาะล้านดอกไม้ ศาลนั้นยอมรับวิธีการแต่มีข้อสังเกตว่าควรมีการตีพิมพ์เอกสารเป็นเอกสารวิชาการเผยแพร่สามารถอ้างอิงได้ ศาลยอมรับในหลักการแต่ยังไม่เชื่อมั่นในตัวเลขที่เรียกร้องค่าเสียหายดังนั้นควรมีการตีพิมพ์ผลการศึกษามูลค่าต่างๆ ไว้เป็นข้อมูลที่ชัดเจนอ้างอิงได้

นายไพฑูล แพนชัยภูมิ ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลชี้แจงเพิ่มเติมว่า ตัวเลขการคำนวณค่าชดเชยนั้นไม่เพียงแต่นำมาเรียกร้องค่าเสียหายแต่ในกรณีการพัฒนาชายฝั่งที่มีผลกระทบ ในกรณีที่จะสร้างท่าเทียบเรือและมีการต้องดำเนินการในพื้นที่แนวปะการังจะต้องมีการชดเชยดังกล่าวซึ่งที่ผ่านมาไม่มีตัวเลขนี้และเราก็บอกว่าไม่สามารถที่จะใช้พื้นที่แนวปะการังสร้างและชดเชยด้วยมูลค่าเป็นตัวเงินได้

นายอุกฤษฏ์ สดภูมินทร์ ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมต่อคณะทำงานว่าควรมีความพร้อมในการเตรียมข้อมูลให้เป็นตัวแทนตามหลักคิดภูมินิเวศ นอกจากการประเมินค่าเสียหายจากการฟื้นฟู และการประเมินมูลค่าที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าสูงควรจัดลำดับความสำคัญในการศึกษา ก่อน และรวมทั้งคู่มือที่อาจารย์จะทำออกมา

มติที่ประชุม

รับทราบเห็นชอบ โครงการประเมินมูลค่าเศรษฐกิจศาสตร์ทรัพยากรปะการัง และขอให้นำเสนอต่อคณะอนุกรรมการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่อง อื่นๆ

๑. เรื่องอุบัติเหตุที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศปะการังที่บริเวณหาดนพรัตนธารา

ประธานได้นำเรียนที่ประชุมว่า กรณีที่เกิดอุบัติเหตุและส่งผลกระทบต่อปะการังเสียหาย ๑.๔๗ ตารางเมตร ในพื้นที่หาดนพรัตนธารา ซึ่งต่อมากรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้มีการจัดทำเอกสาร มาขอความร่วมมือในการประเมินมูลค่าความเสียหาย ซึ่งก็ได้มีการประสานหาข้อมูลเบื้องต้นกับกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชว่ามีกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะอะไรบ้างที่เกิดขึ้นที่บริเวณนั้น และมีการดำเนินการประเมินมูลค่าความเสียหายร่วมกับฝ่ายเลขาเบื้องต้นไปแล้ว แต่เพื่อให้ข้อมูลเป็นที่น่าเชื่อถือจึงเสนอให้ทางกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชดำเนินการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นทางการถึงประธานคณะทำงานและหนังสือเรียนอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อพิจารณา มอบหมายให้คณะทำงานดำเนินการต่อไป แต่เมื่อประสานกลับไปกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชกล่าวว่าไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากต้องใช้เวลาานาน ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายยิ่งนัก จึงขออนุญาตฝากผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้นำเรียน ท่านผู้บริหารว่าหากกรณีเกิดเหตุการณ์แบบนี้ขึ้นอีกอยากให้มีการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการประเมินมูลค่าความเสียหายเรียนอทช.และคณะทำงานซึ่งทางคณะทำงานจะได้รับเร่งดำเนินการประเมินให้โดยเร่งด่วน ต่อไป

ข้อสังเกตของที่ประชุม

นางสาวสุพรรณนิภา ธรรมคล้ายศิริ นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช รับทราบและจะนำเรียนผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบต่อไป

นายไพฑูล แพนชัยภูมิ ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลชี้แจงเพิ่มเติมว่าเนื่องจากช่องทางที่จะนำหลักฐานต่าง ๆ และนำมาสู่กลไกน่าจะกำหนดเป็นหลักการว่าจะเข้าสู่กลไกให้คณะกรรมการพิจารณาได้อย่างไร น่าจะใช้ช่องทางนี้แจ้งให้ทางกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชพิจารณาได้

มติที่ประชุม

รับทราบ

๒. ผลการประชุมหารือของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในการจัดลำดับความสำคัญเพื่อคัดเลือกรูปแบบทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสม

ประธานได้นำเรียนที่ประชุมว่า จากผลการหารือของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในการจัดลำดับความสำคัญเพื่อคัดเลือกรูปแบบทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสม ซึ่งกรมทช.ได้ดำเนินการไปเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๓ สรุปผลได้ดังนี้

อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ ให้ความสำคัญกับการกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้ประโยชน์และการกำหนดค่าเสียหาย ทั้งนี้กรมทช.ยังไม่มีกฎหมายสนับสนุนให้เก็บค่าธรรมเนียม ซึ่งผู้อำนวยการกองนิติการได้ขอรับไปดำเนินการในเรื่องการปรับปรุงกฎหมาย ดังนั้นในส่วนที่คณะกรรมการจะสามารถทำได้คือรวบรวมข้อมูลประเมินมูลค่าทรัพยากรทางทะเลต่าง ๆ ทั้ง สัตว์ทะเลหายาก ปะการัง หญ้าทะเล ที่ได้ดำเนินการประเมินไปแล้วนำมาจัดทำเพื่อเป็น Reference และมีรายละเอียดว่าได้ดำเนินการประเมินในปีไหน และต้องมีการปรับเป็นมูลค่าของปีปัจจุบันด้วย

นอกจากนี้ก็มีประเด็นปัญหาอีกประเด็นในเรื่องของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EASTERN Economic Corridor-EEC) และโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ซึ่งควรมีการเตรียมการไว้โดยใช้มาตรการ Biodiversity offset คือการชดเชยพื้นที่อื่น หรือฟื้นฟูพื้นที่อื่นขึ้นมาแทน

จึงขอให้นำเรียนที่ประชุมเพื่อทราบ

ข้อสังเกตของที่ประชุม

นายอุกฤษฏ์ สดภูมินทร์ ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล สอบถามเพิ่มว่ามีแนวทางที่ต่างประเทศเคยดำเนินการไปแล้วโดยใช้กฎหมายอะไรมารองรับ และหากต้องการดำเนินการในประเทศไทยเราต้องใช้กฎหมายอะไรบ้าง แนวคิดหรือหลักการคือผู้ประกอบการจะเอาเงินมาซื้อพันธบัตรใช้หรือไม่

ประธานได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า กฎหมายของประเทศไทยส่วนใหญ่จะมีลักษณะของการห้ามดำเนินการในเรื่องต่างๆ แต่ยังไม่มีการกำหนดโทษที่บอกว่าถ้าหากเกิดผลกระทบแล้วจะดำเนินการอย่างไร แต่ถ้าจะออกกฎหมายเพื่อมารองรับมาตรการน่าจะเป็นอะไรที่ยากเนื่องจากใช้เวลาหากจะออกเป็นกฎกระทรวงก็น่าจะมีความเป็นไปได้มากกว่า ในส่วนแนวคิดที่ว่า การซื้อพันธบัตรจะเป็นอีกกลไกหนึ่ง ซึ่งก็สามารถนำมาใช้ได้เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ต้องมีระดับนโยบายช่วยในการผลักดันให้เกิดการศึกษาขึ้น

ฝ่ายเลขาฯ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่าหากเราสามารถสรุปเกี่ยวกับกลไกทางเศรษฐศาสตร์ที่มีความเป็นไปได้แล้วก็จะสามารถนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ เพื่อผลักดันในระดับนโยบายต่อไป

นายไพฑูล แพนชัยภูมิ ผู้อำนวยการส่วนฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลชี้แจงเพิ่มเติมว่า คิดว่ามี ๒ ทาง คือ ๑ เรื่องกฎหมาย และ ๒ เรื่องการใช้พื้นที่ ซึ่งตามกฎหมายสามารถใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมซึ่งจะมีการทำ EIA อยู่แล้ว แต่หากเกิดผลกระทบอาจจะต้องหาช่องทางเพิ่มเข้าไปใน EIA มากกว่าแต่ความขัดแย้งในพื้นที่ที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดกรณีการพัฒนาชายฝั่งแล้วชาวบ้านในพื้นที่ไม่เห็นด้วยนั้น คิดว่าน่าจะเกิดจากการขาดการชดเชยให้ชาวบ้านมากกว่าทำให้ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างต่างๆได้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธรรม อารังนาวาสวัสดิ์ แสดงความเห็นต่อที่ประชุมว่า การชดเชย
ค่าเสียหายมีอยู่ใน EIA อยู่แล้ว แต่ในส่วนธนาคารนั้นสามารถรองรับการทำ bank grantee ได้แต่ต้องศึกษา
รายละเอียดเพิ่มเติม นอกจากนี้ในส่วนของบริษัท และรัฐวิสาหกิจตอนนี้มีข้อตกลงคุณธรรมเพิ่มขึ้นเป็น
ขบวนการที่มีอยู่แล้ว ถ้าเราสามารถเพิ่มในส่วนนั้นได้จะง่ายกว่าที่จะทำใหม่ทั้งหมดอาจจะต้องไปศึกษาเกี่ยวกับ
การลงทุนที่มีอยู่แล้วเพื่อสอดรับเรื่องสิ่งแวดล้อมเพิ่มเข้าไป

มติที่ประชุม

รับทราบ

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๐ น.

ลงชื่อ.....ผู้จัดรายการประชุม

(นางสาวสุหทัย ไพโรสานท์กุล)

ผู้อำนวยการส่วนเลขานุการคณะกรรมการนโยบายและ
แผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ

เลขานุการคณะทำงาน

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจรายการประชุม

(รองศาสตราจารย์ อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์)

ประธานคณะทำงาน